

Editörün Önsözü: Dr. Yüksel Pazarkaya'ya Armağan Özel Sayısı

Bu özel sayıya önsöz yazmak benim için büyük bir onur ve mutluluktur. *Current Debates in Social Sciences* dergisinin bu özel sayısı, yaşamını, eserlerini ve edebî olduğu kadar akademik mirasını da derin izlerle şekillendiren Dr. Yüksel Pazarkaya'ya adanmıştır. Çağdaş edebiyatın seçkin temsilcilerinden biri, yorulmak bilmeyen bir kültür aracısı ve Alman ve Türk kültür dünyaları arasında köprüler kuran öncü bir isim olarak Pazarkaya, onlarca yıl boyunca edebî modernizmin gelişimine önemli katkılar sunmuştur.

1940 yılında İzmir'de doğan Pazarkaya'nın yaşam yolu onu Almanya'ya götürmüş; burada 1966 yılında Stuttgart Üniversitesi Kimya Mühendisliği Bölümünden mezun olmuştur. Ancak onun gerçek mesleki çağrısı beşerî bilimlerde şekillenmiştir. Mezuniyetinin ardından Stuttgart Üniversitesinde Edebiyat ve Tiyatro Bölümlerinde asistan olarak görev yapmış; 1972 yılında Prof. Dr. Fritz Martini ile Prof. Dr. Volker Klotz'un danışmanlığında hazırladığı "*Die Dramaturgie des Einakters. Der Einakter als eine besondere Erscheinungsform im Drama des 18. Jahrhunderts*" [Tek Perdelik Oyunun Dramaturjisi: Tek Perdeli Oyunun 18. Yüzyıl Dramında Özel Bir Biçim Olarak Görünümü] başlıklı öncü çalışmasıyla *Doctor philosophiae* unvanını almıştır. Bilimsel ve eğitsel etkisi daha sonra uluslararası konuk profesörlüklerle devam etmiş; Princeton (1989), St. Louis (1994), Bryn Mawr (2000), Ohio (2004) ve Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi'nde (2006) ders vermiş, aynı yıl bu üniversite tarafından kendisine fahri doktora unvanı takdim edilmiştir.

Ne var ki Pazarkaya'nın çalışmaları yalnızca akademiyle sınırlı kalmamıştır. Daha 1961 yılında Stuttgart Üniversite Tiyatrosunun kurucuları arasında yer almış, 1963–1969 yılları arasında bu tiyatroyu yönetmiş ve Alman tiyatro dünyasında Türk oyun yazarlarının ilk sahnelenmelerine öncülük etmiştir. 1960 kuşağının, özellikle Behçet Necatigil'in etkisi altında yetişen bir şair olarak kendi şiiri yalın, duyarlı ve yoğun anlatımıyla dikkat çekmektedir. Almanya'da yayımladığı **Anadil** [Muttersprache] adlı edebiyat dergisi ise Türk edebiyatının Almanca konuşulan dünyaya tanıtılmasında merkezi bir platform işlevi görmüştür. Kültürler arasında üstlendiği bu eşsiz aracılık görevi nedeniyle 1987 yılında Federal Almanya Liyakat Nişanı, Baviera Güzel Sanatlar Akademisinin Adalbert-von-Chamisso Ödülü ile Orhan Asena, Yunus Nadi ve Haldun Taner ödülleri başta olmak üzere çok sayıda tiyatro ve edebiyat ödülüne layık görülmüştür.

Pazarkaya'nın etkileyici külliyyatı Türkçe kaleme aldığı 24, Almanca yazdığı 14 kitabın yanı sıra Orhan Veli, Behçet Necatigil, Nâzım Hikmet ve Aziz Nesin gibi önemli yazarların eserlerinden oluşan 18 kapsamlı çeviri kitabını, ayrıca çok sayıda dil öğretim kitabını ve gazetecilik yazılarını kapsamaktadır. Günümüzde Gökçeada'da yaşayan bağımsız bir yazar olarak hem Alman hem de Türk PEN merkezlerinin üyesi olan Pazarkaya, kültürlerarasılığın yaşayan ve somutlaşmış bir örneğini temsil etmektedir.

Bu özel sayıda yer alan makaleler, Pazarkaya'nın çok katmanlı eser dünyasını edebiyat bilimi, kültür bilimi ve eğitim bilimleri perspektiflerinden ele almaktadır.

Mehmet Veysi Babayiğit, *Yüksel Pazarkaya'nın Edebî Düşüncesinde Dil, Kimlik ve Kültürlerarasılık: "Dilin Çağrısı" Bağlamında Kavramsal Bir Çözümleme* başlıklı çalışmasında dil ve kimlik olgularını kavramsal açıdan incelemektedir.

Ali Osman Öztürk, *Yüksel Pazarkaya'nın Eğitime Dair Görüşleri* başlıklı makalesinde yazarın eğitim anlayışını ve eğitim felsefesine ilişkin temel yaklaşımlarını ele almaktadır.

Fatma Karaman, *Almanya'ya Göçün Yansımaları: Yüksel Pazarkaya'nın Şiirleri Üzerinden Tematik Yaklaşım* adlı çalışmasında Almanya'ya göç olgusunun Pazarkaya'nın şiirlerindeki yansımalarını tematik açıdan değerlendirmektedir.

Sude Karasu ile **Hikmet Asutay**, *Pazarkaya'nın Şiirlerinde Tematik Değişim* başlıklı ortak çalışmalarında şairin şiirlerindeki tematik dönüşümü analiz etmektedir.

Anna Warakomska, Almanca kaleme aldığı *Die Sehnsucht nach Freiheit in Yüksel Pazarkayas poetischer Prosa* başlıklı makalesinde yazarın düzyazısındaki özgürlük özlemini incelemektedir.

İpek Bozlar Balcı, *Aynı Gökyüzü Altında Ağaçlar: Yüksel Pazarkaya'nın "Aynı Gökyüzü" Adlı Kitabında Ağaç Motifinin Eko-Poetik ve Kültürel Bellek Bağlamında Analizi* başlıklı çalışmasında ekokritik ile kültürel bellek araştırmalarını bir araya getirerek ağaç motifini çözümlemektedir.

Oktay Atik, *Yüksel Pazarkaya Metinlerinde Göç Travması: "Oturma İzni Örneği"* başlıklı makalesinde *Oturma İzni* eseri üzerinden göç travmasının psikolojik boyutlarını ele almaktadır.

Nihan Demiryay ile **Umut Balcı**, Almanca kaleme aldıkları *Verlorene Heimat, bewahrte Liebe: Motivische Konstellationen in Yüksel Pazarkayas Nur um der liebenden Willen dreht sich der Himmel* başlıklı çalışmalarında yitirilmiş yurt ve korunan sevgi motiflerini incelemektedir.

Gülây Bolattekın, *Yüksel Pazarkaya'nın "Aşktır İlaçtır" Adlı Eserinde Kadının Aşktaki Aktif Konumu* başlıklı makalesinde kadın karakterlerin aşk bağlamındaki etkin konumunu analiz etmektedir.

Talat Pamuk, *Yüksel Pazarkaya'nın Köln Radyosu Yılları* başlıklı çalışmasında yazarın Köln Radyosu yıllarını tarihsel ve medyabiografik açıdan değerlendirmektedir.

Seval Parlakgüneş Erdoğan ise *Amerika Güncesi* üzerine hazırladığı kitap değerlendirmesiyle bu cildi tamamlamaktadır.

Bu makalelerin ortaya koyduğu zengin çeşitlilik, Yüksel Pazarkaya'nın eserlerinin bugün de göç, aidiyet, edebî estetik ve kültürlerarası diyalog gibi temel meseleleri tartışmaya açan canlı bir düşünce evreni olduğunu açıkça göstermektedir. Bu özel sayıya değerli katkılarıyla destek veren tüm yazarlara teşekkür ediyor; bu sayının kültürlerarası Alman Dili ve Edebiyatı araştırmaları ile Almanca'nın yabancı dil olarak öğretimi (DaF) alanına yeni açılımlar kazandırmasını diliyoruz.

Okurlarımıza ilham verici ve verimli bir okuma diliyorum.

27.07.2026

Prof. Dr. Ali Osman Öztürk

Sayı Editör